

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

32. Quando reus est convictus, & datur tortura super intentione & complicibus, an danda sit ab Inquisitoribus cum clausula, circa praeiudicium probatorum? Ex p. 4. tr. 6. res. etiam 32.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

engañados, pensando que es verdadero lo que les representa, es muy posible sean acusados hombres sanos, y justos, en cuyo cuerpo se pudo transformar. Ita ille. Vnde, ut dixi, in casu contingenti videant DD. Inquisitores quid faciant, & ut dixi, citatum Tanneum consulant; & ideo merito Inquisitor San Vincente in suis manuscriptis cap. 13. §. 2. & 7. & doctus Castus Palau in opere morali tom. 1. tract. 4. disp. 8. punct. 16. §. 5. n. 2. observant in nostro Tribunali Hispanico ex depositione præcisâ complicitum in hoc delicto reum minimè capi, sed actus exteriores comprobatos requiri.

RESOL. XXXI.

An Inquisitores possint torquere reum minorem, non dato ei Curatore, & si debeat esse præsens in tortura?
Eran in tali casu Curator posse esse ex Officialibus Inquisitionis?
Et notatur, quod Pater non sit constituendus Curator filiorum à DD. Inquisitoribus? Ex p. 4. tract. 6. Refol. etiam 31.

§. 1. **R**espondeo quoad primum negativè & ita docet Monticellus in praxi crim. regul. 10. n. 17. ubi sic ait: Si reus minor sit, iudex debet ei dare curatorem, aliàs processus nullus est, & si minor confiteretur, etiam spontè, sine curatore, talis confessio ei non noceret. Imò plus si diceret sine curatore iudici, Non me torqueatis, quia omnia confiteor, & iuro non venire contra, talis confessio hoc modo facta etiam cum tali juramento non præjudicabit ipsi minori. Ita ille, & alij penes ipsum, quibus ego addo Rojas de heret. p. 1. n. 318. Pegnam in direct. p. 3. comm. 28. & Vmbertum Locatum in praxi Inquisitor. curatorem. Guazimium tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 4. n. 21. Placam in epis. delicti. lib. 1. cap. 32. n. 12. licet in aliquibus locis consuetudo sit in contrarium, quam non improbat Eymericus à Rosbach in praxi crim. tit. 5. cap. 21. n. 3. Sed quicquid sit de iustitia talis consuetudinis, certum est non adesse in Tribunali Inquisitionis Hispanice, unde in instr. Tolet. anno 1561. n. 25. sic habetur. Si el reo fuere menor de 25. años proveyerle ha de curador en forma, antes que responda a la acusacion, con su autoridad se ratificara en las confesiones, que huviere hecho, y se hara todo el processo, y el curador no sea oficial del santo Oficio, y puede ser el abogado, ó otra persona de qualidad, con fiança y buena conciencia. Sic ibi. ex quibus verbis apparet, non bene dixisse Didacum Canteram in 99. crim. in 6. de reo, n. 3. quòd in iudicio S. Inquisitionis potest iudex compellere minorem, ut nominet curatorem de officialibus Inquisitoris, nam, ut apertè apparet in verbis supra citatæ instr. curator in tali casu non potest esse ex officialibus Inquisitionis; non est igitur admitenda contraria praxis, de qua testatur Canteram ubi supra, quia, ut dictum est, de directo est contra determinationem instructionis Toletanæ.

2. Notandum est tamen hinc cum Paulo Garfia in ordine processandi S. Officii fol. mibi 29. [Que si el Reo fuere menor de edad ha de estar presente el Curador a la pronunciacion de la sentencia, para que pueda apelar si quisiere, pero no se ha de hallar a la diligencia del tormento.] Sic ille. Sed hæc ultima verba non carent difficultate, quia ex l. clarum, C. de author. præs. & ex Rolando lib. 1. consil. 3. num. 8. & aliis, tortura minorum debet esse cum præsencia curatoris, & si aliter efficiatur, asserunt, minorem posse petere restitutionem in integrum, & tentare nullitatem; sed consuetudo in nostro sacro Tribunali est in contrarium, quia in tortura non est necessaria autoritas curatoris, cum ad præsentia iudicis, ad quem pertinet officium torquendi; idcirco id, quod supra dixit Paulus Garfia, & observatur in nostro Tribunali, docetur antea Anton. Gomez, quem citat & sequitur Anton. de Ballis in tract. var. lib. 2. quest. 13. num. 17. probans, quòd nullatenus in tortura requiritur curator, sed tantum in decisione articuli, si debet torqueri sin, vel ne; & ideo Villadiego in polit. cap. 3. num. 325. sic ait: [El lucz se encierra en la camera del tormento con el escrivano, y delinquente, sin que aya otra persona; ni el Curador si es menor.] Vnde patet, quòd rectè hæc opinio observatur in praxi in nostro sacro Tribunali, quam etiam tuetur Cathartius de interrog. reorum, lib. 4. capite 1. num. 49.

3. Nota etiam hinc obiter primò contra Anton. Gomez lib. 3. var. cap. 1. n. 64. patrem non esse constituendum à DD. Inquisitoribus in curatorem filiorum, & ita observatur; bene tamen observat dictus Gomez, curatorem non esse conveniens præsentem esse, quando reus interrogatus de delicto respondet, quia ex propria scientia, & non ab aliis subministrata debet reus respondere.

RESOL. XXXII.

Quando reus est convictus, & datur tortura super intentione, & complicibus, an danda sit ab Inquisitoribus cum clausula circa præjudicium probatorum? Ex p. 4. tr. 6. Refol. etiam 32.

§. 1. **R**espondeo affirmativè, & aliter si tortus persistat in negativa, imò etià cum dicta clausula reus interrogatur super delicto principali, per torturam purgabit omnes probationes, nam tunc protestatio nihil operatur, secus autem si Inquisitores in sententia torture apponant clausulam, ut debet apponi circa præjudicium probatorum, & in tortura nihil de probato delicto interrogent, tunc enim reum tortura, etià quòd negando persistit, esse damnandum ad ordinariam penam, communiter docet Doctores, quia per illam protestationem redditur sileo ius suum salvum, ut exprèsse inter alios docet Boetius Decif. 163. n. 13. Villagut in praxi lib. 7. cap. 2. concl. 4. Boslius tit. de indic. ante torturam, n. 130. Burlatus consil. 346. n. 20. Decianus consil. 93. n. 20. vol. 2. Pitigianus in praxi crim. p. 3. cap. 6. in add. lit. B. fol. 280. Petrus Binsfeld. in comm. de malef. & math. leg. 7. g. 1. concl. 3. fol. mibi 553. Michael Zanard. in direct. Theol. p. 3. cap. 89. Soula in aphor. Inquis. lib. 2. cap. 39. n. 44. & 45. Quevedo lib. de indic. & tort. cap. 1. n. 8. Chartar. de interrog. reor. lib. 4. c. 1. n. 96. & Delius in disq. mag. lib. 5. sect. 9. §. ceterum, si reus, fol. mibi 738. ubi observat esse casus aliquos: quibus tortura reum convictum non eriperet punitioni ordinariæ. Primus, si non detur super delicto, de quo quis fuit confessus, vel convictus, sed ad notitiam aliorum delictorum. Secundus, quando datur tantum pro habenda ulteriori veritate qualitate aggravantium. Tertius, quando irrogatur ad habendos complices, fautores, receptatores, aliòsque participes; & Quartus, ut est in casu nostro, si iudex decernit eam cum protestatione id se facere sine præjudicio probatorum, & revera hæc protestatio non apparet contraria facto, ut apparet si reus interrogaretur super principali delicto, etiam ore tenus, & non scribente Notario.

2. Et ideo non obstat tortura, quia data fuit cum protestatione, M. Ant. Genuensis in praxi Archiepiscop. cap. 68. num. 8. docuit, quòd suspectus de hæresi vehementer torquetur super intentione, & complicibus, & si neget, adhuc compellitur abjurare de vehementi, & pro facto hæreticali solent condemnari ad tritremes, quòd

quod etiam docet Pegna in direct. Inquis. part. 3. comment. 67. Zanard. in direct. Inquis. part. 3. cap. 65. Deltrius in disquis. mag. lib. 5. sect. 15. §. dico tertio. Sed difficultas est, an quando reus torquetur non solum super intentione & complicibus, sed etiam super facto, an si negativus persistat in tortura, sit adhuc aliqua poena extraordinaria puniendus? sed ad hoc respondemus in seq. resolutione.

3. Non desinam tamen hic adnotare quodd secundum Gomez tom. 3. var. cap. 13. n. 20. Covarr. prael. 99. cap. 23. n. 5. Suarez de Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. n. 10. & alios, si reus torqueretur stantibus legitimis probationibus, negatque delictum, & iudex prius protestationem non fecerit, adhuc probationes legitimae non eliduntur; sed communis opinio, ut diximus, est in contrarium, & ideo semper in tali casu apponitur clausula, circa prejudicium probatorum.

RESOL. XXXIII.

An tortus & negativus possit puniri ab Inquisitoribus poena extraordinaria?

Et in dicto casu, si post torturam fuit iterum interrogatus extratortum, de delicto, & inventus est varius, an ex illa variatione poterit iterum torqueri? Ex p. 4. tr. 6. Res. etiam 33.

§. 1. **H**ic casus frequenter accidit, & affirmativè videtur respondere doctus Inquisitor Didacus Cantera in 99. crim. cap. 2. de probat. per testes, quest. 1. num. 65. ubi sic ait: Aut per torturam fuerunt purgata indicia, quia secundum qualitatem delicti, & indiciorum fuit tortus, & tunc credo, quod debeat absolvi, aut tortura non fuit sufficiens ad purganda omnia indicia secundum qualitatem delicti, & indiciorum ipsius personae tortae, & tunc non purgabit in totum, sed aliqua poena arbitraria puniendus secundum arbitrium iudicis, & ita scryatur propter qualitatem criminis in crimine hæresis, nam qui semel est infamatus de delicto, & est aliqua probatio de eo, nunquam satis purgatur ad torturam, & sic imponitur aliqua poenitentia arbitraria Hæc Cantera; sed infra illum explicabimus.

2. Verum circa præsens difficillimum dubium adeq. determinatio nostræ Instruct. Toletanæ an. 1561. ubi numero 54. sic habetur, [Si el Reo vencièr el tormento deven los Inquisidores arbitrar la calidad de los indicios, y la clidad, y forma del tormento, y la edad y disposicion del atormentado, y quando todo considerado pareciere, que ha purgado sufficientemente los indicios absolverle han de la instancia aunque quando por alguna razon les parezca no fue el tormento en el devido rigor, consideradas las dichas calidades podranle imponer abjuracion de levi, & de vementi, o alguna pena pecuniaria, aunque esto no se deve hazer sino con grande consideracion, y quando los indicios no se tengan por sufficientemente purgados.] Sic ibi. Et ideo quando indicia fuerunt gravia, & valde urgentia, non purgantur per torturam, quoad poenam extraordinariam, ut probat Aloysius Riccius part. 1. decis. 73. num. 8. Petrus Binsfeldius de malefic. leg. 7. quest. 1. conclus. 16. Bossius rit. de Inquis. numero 30. & Iul. Clar. quest. 64. num. 38. ubi sic ait: Apud nos autem quandoque etiam post gravem torturam, & perseverantiam rei in negatione, ubi indicia sunt valde urgentia, solet Senatus reos condemnare, non quidem ad poenam ordinariam, sed extraordinariam, puta trirremium ad tempos. Ita illi; quorum doctrina maximè procedere debet in crimine hæresis, propter ejus enormitatem.

3. Sed ego, quicquid sit in aliis criminibus, quan-

do adsum in sacro Tribunali, in aliquo casu occurrenti, si reus fuit tortus cum plurquam semiplena probatione, semper sum hujus voti, ut non absolvat simpliciter ab instantia, sed aliqua poena arbitraria puniatur, nisi aeris tortura censetur evacuasce etiam omnia indicia; & in hoc casu amplector opinionem Cantera, nec ipse in loco supra allegato, aliter docere voluit, ut patet penes ipsum in q. 22. de res. num. 12. ubi asserit, quod quando reus torquetur cum semiplena probatione, tunc si sit negativus, absolvendus est; si vero fuit tortus cum plurquam semiplena probatione, tunc si tortus vincit torturam, purgantur indicia usque ad semiplenam probationem; pro reliquo vero potest imponi aliqua poena extraordinaria, & testatur ibi ipse Cantera hanc opinionem communiter observari in officio S. Inquisit. Hispan. & ita intelligenda esse putat verba supradictae instructionis Toletanæ, quod est valde notandum à DD. Inquisitoribus, penes quos plus auctoritatis debet habere unus Cantera, quam decem alij Doctores Criminalistæ, maximè cum testetur de praxi Tribunalis.

4. Ex his omnino refellendus est Patamus de orig. Inquisit. lib. 3. quest. 4. num. 6. ubi absolute docet, quod si delatus exponitur tormentis, & sustinet illa nihil confitetur, absolvendus est ab instantia, non, inquam, hæc opinio est admittenda simpliciter & absolute, nam est contra dictam instructionem Toletanam, & in tali casu observanda sunt ea, quæ prudenter dicta instructio considerat. Vnde Menochius, quem citat & sequitur Baiardus in addit. ad Iul. Clar. quest. 64. n. 115. asserit, quod quando indicia purgantur per torturam, remittitur arbitrio iudicis; non bene igitur dixit Patamus absolute, quod tortus negativus purgat indicia. Scio Simancam in Cathol. instit. tit. 65. num. 74. docere, quod si reus in questionibus pernegaverit, purgat omnia præcedentia indicia, sed interpretandus est sano modo, nempe si indicia arbitrio Inquisitorum erant talia, ut per torturam censentur purgata, aliter ejus opinio esset contra instructionem Toletanam. Vnde Suarez de Paz in praxi tom. 1. part. 5. cap. 3. §. 12. n. 22. ex Barthol. Cifuentes, & Gomez concedi posse iudicem ratione indiciorum, vel presumptionum dammare reum tortum & negativum aliqua poena arbitraria.

5. Notandum est etiam hic obiter, quod Marfilus in prael. crim. §. quoniam, num. 26. asserit, quod quando tortus fuit negativus, & evacavit indicia, si post torturam fuit iterum interrogatus extra tormentum de delicto, & inventus varius, quod ex illa variatione poterit iterum torqueri; sed hæc opinio non est tenenda, quia indicia supervenientia debent esse majora & validiora, & illa sola variatio non est talis, & alia indicia, quæ præcedebant, fuerunt purgata per torturam, deinde purgatis indicis amplius reus non est interrogandus, ergo, &c. & ita docet Anton. de Ballis in tract. var. lib. 2. q. 17. n. 12. & seq.

RESOL. XXXIV.

An Inquisitores possint torquere reum, qui non vult respondere interrogationibus? Ex part. 4. tract. 6. Res. etiam 34.

§. 1. **A**ffirmativè respondeo, unde in tali casu de rigore juris Inquisitores possunt ponere illum ad torturam, & cogere ut respondeat affirmativè, vel negativè, & ita tenet Bald. in l. accusationem, post num. 11. C. qui accusare non poss. &c. ut dicit ibi Baldus, talis tortura non datur reo ad eruendam veritatem, quia ad hoc necesse esset, ut præcederent indicia ad torturam.